

Pubers ruilen een weekje met hun tegenpool

Het televisieprogramma *Puberruil XL* is genomineerd voor de prestigieuze Prix Europa. Dat is terecht, vindt **Paulien Cornelisse**

‘D e voornaamste reden dat ik kinderen wil, is dat ze op een gegeven moment ook pubers worden’, verklaarde een vriend van mij terwijl hij het programma *Puberruil XL* bekeek. Dat een televisieprogramma dat voor elkaar kan krijgen is opmerkelijk. Normaal wordt de puberteit gezien als een periode waar ouders zich doorheen moeten worstelen, als een soort betaling voor de eerste tien jaar die gevuld werden met goeie knutselwerkjes en onvoorwaardelijke liefde. Je hoort wel verhalen over ouders die de puberteit van hun kinderen alleen verdroegen als ze heel intense visualisatieoefeningen deden van de kleinkinderen die in het verschiet lagen.

Puberruil XL laat een heel andere puber zien; de kant die open staat voor van alles waar kinderen nog niet in geïnteresseerd zijn, en waar volwassenen bang voor zijn geworden. Dit KRO-programma is zo succesvol dat het al de ‘Europese Mediaprijs voor integratie en diversiteit’ heeft gewonnen, en nu ook genomineerd is voor de prestigieuze Prix Europa, voor televisieprogramma’s die ‘op een positieve manier aandacht besteden aan het multiculturele’. De uitslag is volgende week, op 20 oktober.

ECHTE HOLLANDERS

„Het doel van het programma is niet dat er aandacht aan het multiculturele wordt besteed”, zegt Hans Mors, eindredacteur bij de KRO. „Het doel is een leuk programma maken, waarin gekeken wordt hoe pubers met totaal verschillende achtergronden zich kunnen aanpassen aan een nieuwe situatie. Verder heeft de KRO na de moord op Fortuyn en Van Gogh, en de polarisatie die toen in de samenleving ontstond, besloten om te proberen de sociale cohesie in de maatschappij te verbeteren. We zijn dus alert op formats

die daar een raakvlak mee hebben.”

In elke aflevering wisselen twee pubers gedurende een week van leven. De aflevering die genomineerd is, gaat over boerenzoon Bas en stadse Surinaamse Rotterdammer Jared. Bas („echte Hollander is het beste volk”) bekent dat hij wel schrok toen hij Jareds familie ontmoette: „Oh Jezus, ik zit bij de zwarten, lekker is dat.”

Jared moet zich tussen de varkens begeven, die hij vies en eng vindt. De boerenfamilie deert hem weinig, ook al zegt de zus van Bas plompeverloren: „En neger! Maar voor de rest wel een spontane jongen!”

Gedurende de week wennen ze aan hun nieuwe leven. Bas drinkt het exotische frisdrankje Fernandes („nou, da’s best lekker eigenlijk”) en neemt een rap op. Jared hijst zich in overall en rijdt op de tractor.

Presentator Sulay komt af en toe kijken en stelt vragen als: „Je hebt nu een tijdje met hem gechilld, denk je dat hij iemand is waarmee je zou kunnen hangen?” Dit kan Sulay overtuigend zijn strot uit krijgen, op zich al een prestatie.

Aan het einde van de week hebben beide pubers ontdekt dat ‘de anderen’ niet zo eng zijn, en dat ze zelf ook een stuk flexibeler zijn dan ze dachten. Bas vindt Surinamers „veel gastvrijder dan bij ons”, en Jared roept uit: „Ik begin een echte farmboy te worden!”

MINDER GÉNANTE MOMENTEN

Het ruilformat is beproefd. *Jouw vrouw, mijn vrouw* (RTL 4) is in wezen niet anders, maar het resultaat is totaal verschillend. Dannis Kramers, eindredacteur bij Visible TV, de producent van *Puberruil*: „Bij *Jouw vrouw, mijn vrouw* wordt het conflict meer opgezocht. Halverwege de week mag de ‘nieuwe’ moeder haar regels opleggen, waardoor iedereen van slag raakt. Bij ons leeft iemand een week het leven van de ander.”

Hierdoor zijn er bij *Puberruil* minder gênante momenten dan gebruikelijk is bij reality-tv. Normaal zie je mensen die iets doen wat ze gewoonlijk niet zouden doen, en daar is meestal een goede reden voor. Bij *Boer zoekt vrouw* (KRO) moet een boer een vrouw versieren en daar ook nog verantwoording over afleggen aan Yvon Jaspers. Die boer zou normaal wel uitkijken, en terecht, maar nu

ECHTE HOLLANDERS: Geruilde Bas neemt rap op

moet hij wel.

Bij *De Reënie* (alweer, KRO) moeten oud-klasgenoten elkaar onder leiding van Rob Kamphues onder ogen komen. Reënie’s zijn zelden echt leuk, en al helemaal niet als Rob ‘no shame’ Kamphues olie op het vuur gooit: „Roger, jij was eigenlijk wel echt een heel erge nerd. Heb je een vriendin? Zou je dat wel willen? Of zeg je: ik vind het wel goed zo?”

En heb je je ooit wel eens afgevraagd hoe het nu gaat met dat vakantie vriendje van tien jaar geleden? Bij *Memories: tour d’Amour* (Nee! Alweer KRO!) wordt menig oude wond opengereet. Oude foto’s van een vrolijke blonde stoot op een Spaanse costa en een lekkere jongen erbij. Nu: een niet-vrolijke niet-blonde niet-stoot met een onwennige Spaanse man die al een gezin heeft. Met Anita Witzier die de tragiek niet kan of wil zien.

Natuurlijk is dit soort reality-tv ook smullen, maar meer uit het leedvermaak, of vanwege het observeren van territoriumdrift in z’n puurste vorm, of gewoon van opluchting dat je zelf niet mee hoeft te doen. Bij *Puberruil* wordt

alles meer op z’n beloop gelaten, waardoor in ieder geval de indruk ontstaat dat de deelnemers meer zichzelf zijn.

PUBERS ZIJN BELEEFD

Maar het is ook iets in de pubers zelf, dat het niet tenenkrommend wordt. Ze voelen zich niet bedreigd door de situatie. Kramers: „Pubers zijn in essentie beleefd. Ze willen eerst alles over zich heen laten komen, ze keuren het niet direct af. Het stelde mij wel gerust, dat pubers zo zijn.” Misschien komt het omdat pubers op school en op de sportvereniging voortdurend bezig zijn zich aan te passen; het hoort er voor hen bij om er regelmatig níet bij te horen, hun plek te veroveren. Volwassenen zijn al te veel gewend zelf te bepalen wat ze doen, en zijn in vreemde situaties dus veel minder op hun gemak.

Opvallend is inderdaad dat de ouders in *Puberruil* veel inflexibeler zijn, kritiek blijven leveren op hun gast, en uiteindelijk vooral heel erg blij zijn met hun eigen opvoeding. De pubers zijn juist heel lief. „Het leek gewoon alsof hij een

GASTVRIJE SURINAMERS: Jared rijdt op tractor Foto’s Leendert Jansen

van ons was”, zegt een vriendin van Jared over Bas.

Er zijn per seizoen ongeveer zeshonderd aanmeldingen, maar de meeste kandidaten worden gevonden via jongerencentra, schoolpleinen, en via via. Degenen die mee willen doen, zullen waarschijnlijk niet de meest stugge en gesloten pubers zijn – we zien dus een positieve selectie. Kramers merkt dat een groot deel van de aanmelders en deelnemers gedreven wordt door nieuwsgierigheid: „Ze willen heel graag weten aan wie ze gekoppeld worden, dus wie volgens ons hun tegenpool zijn. En ze willen weten hoe ze reageren op een nieuwe omgeving.” Dat is een volstrekt andere motivatie dan een vrouw die zich opgeeft voor *Jouw vrouw, mijn vrouw* omdat ze haar man wil laten zien dat hij het zo slecht nog niet heeft.

Het lukt trouwens niet altijd, met *Puberruil*. Kramers: „Er zit wel eens iemand tussen die gedurende de week helemaal bij zijn of haar eigen standpunten blijft, die als het ware in het schuttersputje blijft zitten. We hadden een keer een plattelandsjongen die in een asielzoekersgezin terecht kwam. Die vond het daar niet leuk, en dat bleef zo. Wij kunnen daar dan heel weinig mee. Maar ja, dat is dan wel zijn werkelijkheid.” Of zoals Hans Mors het uitdrukt: „Niet iedereen wil zijn horizon later verbreden. Dat is ook de realiteit.”

Puberruil XL is op dinsdagen op Nederland 3 te bekijken om 20:25u. Oude afleveringen zijn staan op internet www.puberruil.kro.nl. Op 13 november verschijnt de eerste aflevering van *Puberruil Xtra*, waarbij internationaal geruild wordt.

„Oh Jezus, ik zit bij de zwarten, lekker is dat”, zegt ‘echte Hollander’ Bas